

KR-71-17/21/MPN

Warszawa, 31 sierpnia 2021 roku

ROZSTRZYGNIĘCIE NR 15 /2021

Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej,

działając na podstawie art. 24 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 762, ze zm.) w związku z § 38 ust. 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 11 maja 2017 r. w sprawie zakresu i trybu współdziałania Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej i Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej z innymi podmiotami przy wykonywaniu zadań (Dz. U. poz. 939, ze zm.),

po rozpoznaniu wniosku Sądu Rejonowego [REDAKTED] o wskazanie organu właściwego do podejmowania czynności za Skarb Państwa w sprawie z powództwa [REDAKTED] o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń na działce nr [REDAKTED] położonej w [REDAKTED], która toczy się aktualnie pod sygn. akt [REDAKTED]

wskazuje

[REDAKTED] jako organ właściwy do podejmowania czynności procesowych za Skarb Państwa w zakresie, w jakim roszczenie związane jest z przywróceniem stanu zgodnego z prawem i zaniechaniem naruszeń na działce nr [REDAKTED] w [REDAKTED] na skutek piętrzenia się wody w związku z nieoczyszczaniem rowu melioracyjnego na działce nr [REDAKTED]

- w sprawie z powództwa [REDAKTED], toczącej się przed Sądem Rejonowym w [REDAKTED] pod sygn. akt [REDAKTED]

Uzasadnienie

I. Wniosek

Wnioskiem z 15 lipca 2021 r. Sąd Rejonowy [REDAKTED] zwrócił się o wskazanie organu właściwego do podejmowania czynności za Skarb Państwa w sprawie z powództwa [REDAKTED] (dalej: powoda) o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń na działce nr [REDAKTED] położonej w [REDAKTED], toczącej się przed Sądem Rejonowym [REDAKTED] pod sygn. akt [REDAKTED], dochodzone na podstawie art. 222 § 2 Kodeksu cywilnego (Dz.U. z 1964 r. Nr 16, poz.93 ze zm.; dalej: k.c.).

Wnioskujący Sąd wraz w wnioskiem przekazał odpis pisma powoda z dnia 12 kwietnia 2021 r. z załącznikiem.

II. Stanowiska zainteresowanych organów

Prezes Prokuratury Generalnej zwrócił się do zainteresowanych organów, tj. [REDAKTOWANE] oraz [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] o zajęcie stanowiska w sprawie. Dodatkowo Prezes Prokuratury Generalnej RP zwrócił się o zajęcie stanowiska również do innych organów, w tym do Ministra Klimatu i Środowiska, Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Kielcach oraz Marszałka Województwa Świętokrzyskiego.

Pismem z 30 lipca 2021 r. [REDAKTOWANE] wskazał, że rowy melioracyjne położone w gminie [REDAKTOWANE] były wykonane na gruntach osób fizycznych i stanowią integralną część nieruchomości. W ocenie Starosty nie wyodrębniono dla nich odrębnych działek, a przedmiotowy rów/ciek wodny stanowiący działkę nr [REDAKTOWANE] prowadzi wody w sposób ciągły. Odwołując się do archiwalnej dokumentacji geodezyjnej Starosta wskazał, że jest to ciek naturalny, który wpisuje się w katalog wód, o których stanowił dawny art. 11 ust. 1 pkt 4 uchylonej ustawy Prawo Wodne. W konsekwencji Starosta uznał się za podmiot niewłaściwy w zakresie dochodzonego przez Powoda roszczenia i wskazał, że podmiotem właściwym jest Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Pismem z 30 lipca 2021 r., doręczonym Prokuratury Generalnej RP w dniu 3 sierpnia 2021 r. [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] podtrzymał stanowisko wyrażone w odpowiedzi na pozew z dnia 18 lutego 2021 r. kwestionując swoje uprawnienie do reprezentowania Skarbu Państwa w sprawie z powództwa [REDAKTOWANE]

Także Minister Klimatu i Środowiska pismem z dnia 4 sierpnia 2021 r. zakwestionował swoje uprawnienie do reprezentowania Skarbu Państwa podnosząc, że obowiązek utrzymania i oczyszczania rowów melioracyjnych spoczywa na właścicielu nieruchomości, przez którą biegnie rów melioracyjny.

W piśmie z dnia 10 sierpnia 2021 r., doręczonym Prokuratury Generalnej w dniu 13 sierpnia 2021 r. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie wskazało, że PGW Wody Polskie nie sprawują praw właścicielskich w stosunku do działki nr [REDAKTOWANE], położonej w [REDAKTOWANE], ponieważ działka ta nie stanowi powierzchniowych wód płynących Skarbu Państwa. PGW Wody Polskie wskazało, że na działce znajduje się rów, który jest urządzeniem melioracyjnym, za którego utrzymanie i oczyszczanie odpowiada właściciel gruntu.

Również pozostałe organy, do których zostały wysłane przez Prokuraturę Generalną pisma o zajęcie stanowisk w przedmiotowej sprawie, kwestionowały swoją właściwość w zakresie kierowanych przez [REDAKTOWANE] roszczeń.

Z uwagi na powyższe, Prezes Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej dla zapewnienia prawidłowego rozpoznania wniosku Sądu Rejonowego [REDAKTOWANE] [REDAKTOWANE] poczynił dodatkowe ustalenia w oparciu o powszechny system teleinformatyczny Elektroniczne

Księgi Wieczyste, w którym na podstawie przedstawionych przez Sąd informacji ustalił, że działka nr [REDAKTOWANO] obręb [REDAKTOWANO] w [REDAKTOWANO] objęta jest księgą wieczystą nr [REDAKTOWANO]. Z treści działu II tej księgi, dotyczącego prawa własności wynika, że właścicielem działki jest [REDAKTOWANO].

III. Ustalenia faktyczne

Z treści uzasadnienia wniosku przesłanego przez Sąd wynika, że Powód jest właścicielem działki [REDAKTOWANO] o powierzchni [REDAKTOWANO] położonej w [REDAKTOWANO], na której znajduje się łąka. Łąka ta była uprawiana. Powód w toku sprawy wskazał także, że łąka graniczy od strony północnej z działką nr [REDAKTOWANO] należącą do Skarbu Państwa, gospodarowaną przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego.

Jak wynika z pisma Sądu Rejonowego w [REDAKTOWANO] z dnia 15 lipca 2021 r., powód upatruje przyczyny zalania jego działki oraz utworzenia się na niej zlewiska porośniętego trzcina w wadliwym gospodarowaniu działką nr [REDAKTOWANO] nadmiernym rozprzestrzenianiu bobra na terenie rolniczym i niedokonywania wyprzedzających przesiedleń tego gatunku, co spowodowało degradację środowiska łąkowego, w tym łąki powoda oraz niewykonywaniu regulowania i oczyszczania ciek wodnego na działce o numerze ewidencyjnym [REDAKTOWANO] co spowodowało zalanie działki powoda.

Z pisma Sądu Rejonowego w [REDAKTOWANO] z dnia 15 lipca 2021 r. wynika ponadto, że powód w pozwie wskazał, iż jest to ciek naturalny, zaś Sąd Rejonowy ustalił, że w Gminie [REDAKTOWANO] w 1989 r. wykonano obiekt melioracyjny „Błota”, w ramach którego zrealizowano odwodnienie łąk za pomocą sieci rowów odwadniających, w tym rowu [REDAKTOWANO] zlokalizowanego na działce ewidencyjnej [REDAKTOWANO] który odprowadza wodę z rowów [REDAKTOWANO] do rzeki [REDAKTOWANO]. Sąd w przesłanym piśmie wskazał także, że wskutek braku bieżącej konserwacji nastąpiło zakrzaczenie i zadrzewienie w dnie oraz na skarpach rowów, co doprowadziło do powstania warunków do niekontrolowanej migracji bobrów. Wykonane przez bobry przetamowania spowodowały drastyczne, długotrwałe podwyższenie się poziomu wód na zmeliorowanych w 1989 r. łąkach. Powyższe przełożyło się na degradację roślinności polegającej na zamianie szlachetnych gatunków traw na gatunki wodolubne, które są bezwartościowe z punktu widzenia rolniczego.

Z pisma Sądu wynika również, że w celu przywrócenia zdegradowanym użytkom zielonym ich pierwotnej wartości niezbędna jest odbudowa wszystkich rowów melioracyjnych, przy czym w pierwszej kolejności winien być odbudowany rów [REDAKTOWANO] którego właścicielem jest Skarb Państwa.

Dodatkowo Sąd Rejonowy [REDAKTOWANO] podkreślił w piśmie z dnia 15 lipca 2021 r., że obecnie jako pozwani w sprawie występują [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] oraz [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO] [REDAKTOWANO]. Sąd Rejonowy [REDAKTOWANO] odrzucił pozew przeciwko Świętokrzyskiemu Zarządowi Melioracji i Urządzeń Wodnych w Kielcach oraz Dyrektorowi Regionalnemu Ochrony Środowiska w Kielcach. Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2019 r. Sąd Rejonowy [REDAKTOWANO] wezwał do udziału w przedmiotowej

sprawie również Skarb Państwa - Ministra Środowiska. Wskazane postanowienie zostało jednak uchylone postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2020 r.

IV. Uzasadnienie prawne

1. Kompetencja Prezesa Prokuratorii Generalnej RP przewidziana w art. 24 ustawy o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej ma przeciwdziałać powstawaniu w konkretnym postępowaniu sporów kompetencyjnych, szczególnie negatywnych, między jednostkami organizacyjnym Skarbu Państwa.

Przed odniesieniem się do problemu wskazania właściwego *statio fisci* Skarbu Państwa, konieczne jest jednak odniesienie się do kwestii formalnych, uzasadniających wydanie rozstrzygnięcia w sprawie. Określenie organu właściwego do wykonywania czynności za Skarb Państwa każdorazowo wymaga ustalenia powiązania między strukturą organizacyjną i zakresem działania danej jednostki a dochodzonym roszczeniem (zob. np. wyrok SN z 22 lutego 2001 roku, III CKN 295/00, LEX nr 52382; wyrok SN z 29 października 2008 r., IV CSK 260/08, LEX nr 590271). Niejednokrotnie konieczne będzie uwzględnienie również przepisu szczególnego, który w określonych rodzajach spraw powierza uprawnienie do reprezentowania Skarbu Państwa precyzyjnie wskazanemu organowi. Wskazanie organu właściwego do reprezentowania Skarbu Państwa wymaga zatem ustalenia, jakie roszczenie jest dochodzone, jakie twierdzenia faktyczne zostały przytoczone na jego uzasadnienie, w jakim trybie (postępowaniu) jest ono obecnie rozpoznawane, a także z jakiej podstawy prawnej jest ono wywodzone. Podkreślenia wymaga, iż podstawę wydania określenia właściwego *statio fisci* Skarbu Państwa stanowią przepisy procesowe oraz normy kompetencyjne, samo zaś rozstrzygnięcie w przedmiocie reprezentacji Skarbu Państwa musi pozostawać neutralne i nie może odnosić się do problemu zasadności dochodzonego roszczenia.

2. Postępowanie przed Sądem Rejonowym [REDAKTOWANE] toczące się pod sygn. akt [REDAKTOWANE], zostało zainicjowane powództwem [REDAKTOWANE], który jako podstawę roszczeń o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń na działce nr [REDAKTOWANE] stanowiącej jego własność, wskazał art. 144 k.c. oraz art. 222 § 2 k.c. We wniesionym powództwie Powód domagał się nakazania Pozwanym:

- zaniechania zakłóceń korzystania z nieruchomości w postaci działki [REDAKTOWANE] położonej w [REDAKTOWANE] poprzez piętrzenie wody na skutek nieoczyszczania z tam bobrowych ciek naturalnego na działce [REDAKTOWANE]
- przywrócenia stanu zgodnego z prawem poprzez usunięcie wszelkich przeszkód piętrzących wodę na działce nr [REDAKTOWANE];
- zrekultywowania części działki [REDAKTOWANE] na powierzchni [REDAKTOWANE] od strony północnej do stanu łąki uprawnej w terminie 1 m-ca.

Zgodnie z art. 222 § 2 k.c. *przeciwko osobie, która narusza własność w inny sposób aniżeli przez pozbawienie właściciela faktycznego władztwa nad rzeczą, przysługuje właścicielowi roszczenie o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zaniechanie naruszeń.*

Biorąc pod uwagę, że Powód upatruje naruszenia prawa własności działki nr [REDAKTOWANO] w zalaniu jej oraz utworzeniu się na niej zlewiska porośniętego trzcina, co nastąpiło na skutek piętrzenia się wody na działce [REDAKTOWANO] należącej do Skarbu Państwa, zasadne jest dokonanie przez Sąd ustaleń czy znajdujący się na działce [REDAKTOWANO] rów jest naturalnym ciekiem wodnym, czy rowem melioracyjnym.

Z pisma Sądu Rejonowego [REDAKTOWANO] z dnia 15 lipca 2021 r. wynika, że Sąd dokonał w tym zakresie ustaleń uznając, że na działce nr [REDAKTOWANO] należącej do Skarbu Państwa, znajduje się rów odwadniający [REDAKTOWANO] będący rowem zbiorczym odprowadzającym wodę z pozostałych rowów do [REDAKTOWANO], który jest urządzeniem melioracyjnym. Zastosowanie znajdują więc przepisy ustawy – Prawo wodne i na podstawie tych przepisów należy dokonać oceny, który z organów Skarbu ponosi odpowiedzialność za utrzymanie tego rowu w należytym stanie.

Zgodnie z art. 16 pkt 47 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2017 r., poz. 1566 ze zm., dalej: nowe Prawo wodne) jako rów rozumie się sztuczne koryto prowadzące wodę w sposób ciągły lub okresowy, o szerokości dna mniejszej niż 1,5 m przy ujściu. W art. 9 ust. 1 pkt 13 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2001 r., Nr 115, poz. 1229, dalej jako: uchylone Prawo wodne) ustawa w podobny sposób definiowała pojęcie rowu.

Jednocześnie art. 16 pkt 65 lit. a nowego Prawa wodnego definiuje pojęcie urządzeń wodnych wskazując, że przez urządzenia wodne rozumie się urządzenia lub budowle służące do kształtowania zasobów wodnych lub korzystania z tych zasobów, w tym urządzenia lub budowle piętrzące, przeciwpowodziowe i regulacyjne, a także kanały i **rowy** (podobnie art. 9 ust. 1 pkt 19 lit. a uchylonego Prawa wodnego).

Ponadto, art. 17 ust. 1 pkt. 3 lit. a nowego Prawa wodnego wskazuje, że przepisy ustawy dotyczące urządzeń wodnych - stosuje się odpowiednio do urządzeń melioracji wodnych niezaliczonych do urządzeń wodnych (podobnie art. 9 ust. 2 pkt 1 lit. a uchylonego Prawa wodnego).

Dodatkowo art. 197 ust. 1 pkt. 1 nowego Prawa wodnego określa, że urządzeniami melioracji wodnych są między innymi rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie, jeżeli służą regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy (art. 73 ust. 1 pkt 1 uchylonego Prawa wodnego wskazywał, że rowy wraz z budowlami związanymi z nimi funkcjonalnie należą do kategorii urządzeń melioracji wodnych szczegółowych).

Poczynione uwagi były konieczne, aby móc prawidłowo zidentyfikować przepisy regulujące odpowiedzialność konkretnych podmiotów za utrzymanie rowów melioracyjnych w należytym stanie. Mając na uwadze powyższe zastrzeżenia zasadne staje się bowiem odwołanie do treści art. 205 nowego Prawa wodnego, ewentualnie art. 77 ust. 1 uchylonego Prawa wodnego, które w podobny sposób określają kategorię podmiotów odpowiedzialnych za utrzymanie rowów melioracyjnych w należytym stanie.

Zgodnie z treścią art. 205 nowego Prawa wodnego *utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych **należy do zainteresowanych właścicieli gruntów**, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, w którym jest zrzeszona spółka wodna działająca na terenie gminy - do tej spółki lub tego*

związku spółek wodnych. Dla porównania należy jedynie wskazać, że art. 77 ust. 1 uchylonego Prawa wodnego stanowił, że *utrzymywanie urządzeń melioracji wodnych szczegółowych należy do zainteresowanych właścicieli gruntów, a jeżeli urządzenia te są objęte działalnością spółki wodnej - do tej spółki.*

W konsekwencji, aby prawidłowo wskazać, który podmiot ponosi odpowiedzialność za należyte utrzymanie urządzeń wodnych, konieczne jest zidentyfikowanie podmiotu, któremu przysługuje prawo własności działki [REDAKTOWANA] obręb [REDAKTOWANA].

Z ustaleń dokonanych przez Prezesa Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej wynika, że wskazana działka [REDAKTOWANA] objęta jest księgą wieczystą [REDAKTOWANA]. Jednocześnie z treści działu II tej księgi, dotyczącego prawa własności wynika, że właścicielem działki jest [REDAKTOWANA].

Tym samym, uwzględniając treść art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (Dz.U. z 2019 r., poz. 2204 t.j. ze zm.) regulującego domniemanie prawne, iż prawo jawne z księgi wieczystej jest wpisane zgodnie z rzeczywistym stanem prawnym oraz odnosząc je do przepisu art. 205 nowego Prawa wodnego (art. 77 ust. 1 uchylonego Prawa wodnego), zasadne jest twierdzenie, że [REDAKTOWANA] jest właścicielem działki nr [REDAKTOWANA] na której znajduje się rów melioracyjny i jest jednocześnie podmiotem odpowiedzialnym za utrzymanie go w należyłym stanie.

Powyższe potwierdza także art. 215 ust. 1 w zw. z art. 214 nowego Prawa wodnego (art. 12 ust. 2 uchylonego Prawa wodnego), który stanowi, że prawa właścicielskie Skarbu Państwa w stosunku do śródlądowych wód stojących, **wód w rowie** oraz wód w stawie, który nie jest napełniany w ramach usług wodnych, ale wyłącznie wodami opadowymi lub roztopowymi lub wodami gruntowymi, znajdujących się na terenie nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa, wykonują podmioty reprezentujące Skarb Państwa w stosunku do tych nieruchomości na podstawie przepisów odrębnych.

Aby w moc w pełni zastosować ten przepis konieczne staje się także odwołanie do przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2020 r., poz. 1990 t.j. ze zm., dalej jako: u.g.n.), która określa organ reprezentujący Skarb Państwa w zakresie gospodarowania nieruchomościami.

W art. 11 ust. 1 u.g.n. uregulowano bowiem zasadę, że z zastrzeżeniem wyjątków wynikających z przepisów niniejszej ustawy oraz odrębnych ustaw, organem reprezentującym Skarb Państwa w sprawach gospodarowania nieruchomościami jest **starosta**, wykonujący zadanie z zakresu administracji rządowej, a organami reprezentującymi jednostki samorządu terytorialnego są ich organy wykonawcze.

Wskazany wyjątkiem z ustaw odrębnych jest art. 258 ust. 8 nowego Prawa wodnego, który stanowi, że *Wody Polskie reprezentują Skarb Państwa oraz wykonują prawa właścicielskie Skarbu Państwa w stosunku do stanowiących własność Skarbu Państwa urządzeń wodnych posadowionych na gruntach pokrytych śródlądowymi wodami płynącymi oraz na gruntach, o których mowa w art. 218 ust. 3, z wyłączeniem urządzeń wodnych, w stosunku do których prawa właścicielskie Skarbu Państwa oraz reprezentację Skarbu Państwa wykonują starosta realizujący zadanie z zakresu administracji rządowej lub podmioty, którym to mienie zostało powierzone.*

Powyższe uzupełnia także art. 12 u.g.n. stanowi, że organy, o których mowa w art. 11, działające za Skarb Państwa i jednostkę samorządu terytorialnego, są zobowiązane do gospodarowania nieruchomościami w sposób zgodny z zasadami prawidłowej gospodarki.

W konsekwencji, to Skarb Państwa, reprezentowany przez ██████████ ██████████, będący właścicielem działki oznaczonej nr ██████████, obręb ██████████, jest podmiotem odpowiedzialnym za prawidłowe utrzymanie rowu melioracyjnego znajdującego się na tej działce.

W tym miejscu należy jednak podkreślić, że poczynione powyżej zastrzeżenie ma zastosowanie jedynie w okolicznościach faktycznych przedstawionych we wniosku Sądu z dnia 15 lipca 2021 r. Jeżeli Sąd dokona jednak w toku sprawy odmiennych ustaleń faktycznych pozwalających na stwierdzenie, że przedmiotowa nieruchomość została oddana w posiadanie innemu podmiotowi lub gdy Sąd ustali, że rów melioracyjny jest objęty działalnością spółki wodnej działającej na terenie gminy lub związku spółek wodnych, to w takiej sytuacji, podmiot ten bądź spółka wodna lub związek spółek wodnych będzie odpowiedzialny za utrzymanie rowu melioracyjnego na działce ██████████ w należyłym stanie.

3. Na powyższą ocenę nie wpływa również wydana przez Starostę Powiatowego w ██████████ ostateczna decyzja z dnia 3 lutego 2021 r., znak ██████████, w której Starosta wykreślił z rejestru gruntów i budynków Skarb Państwa i dokonał wpisu „władający nieustalony”. Starosta wydał przedmiotową decyzję na gruncie przepisów rozporządzenia Ministra Rozwoju Regionalnego i Budownictwa z dnia 29 marca 2001 r. w sprawie ewidencji gruntów i budynków (Dz.U. z 2019 r., 393 t.j., dalej jako: rozporządzenie), które w §25a ust. 1 stanowiło, że *w przypadku gdy właściciel lub władający, o których mowa w § 23 ust. 2 pkt 1 lub 2, nie są ustalení, rejestr gruntów zawiera odpowiednio wpis o treści: "właściciel nieustalony" lub "władający nieustalony".*

Skoro Starosta dokonał wpisu „władający nieustalony”, to znaczy, że przeprowadził postępowanie, które skutkowało ustaleniem, iż w zakresie przedmiotowej działki władający tą działką nie został ustalony. Wpis ten nie przesądza natomiast o sytuacji prawnej właściciela działki. Pojęcie właściciela i władającego nie zawsze musi dotyczyć tego samego podmiotu. Można być bowiem właścicielem nieposiadającym władztwa nad rzeczą

Dodatkowo należy także pamiętać, że art. 20 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. z 2019 r., poz. 725 t.j. ze zm.) stanowi, że *ewidencja gruntów i budynków obejmuje informacje dotyczące gruntów - ich położenia, granic, powierzchni, rodzajów użytków gruntowych oraz ich klas bonitacyjnych, oznaczenia ksiąg wieczystych lub zbiorów dokumentów, jeżeli zostały założone dla nieruchomości, w skład której wchodzi grunty.*

Powyższy przepis uzupełnia §12 ust. 1 pkt 1 powołanego wcześniej rozporządzenia, który przyjmuje, że *prawa osób i jednostek organizacyjnych, o których mowa w § 10 ust. 1 pkt 2 oraz w § 11 ust. 1 pkt 1 i 2, do gruntów, budynków i lokali uwidacznia się w ewidencji na podstawie wpisów dokonanych w księgach wieczystych.*

Zgodnie z tymi zasadami, w ewidencji gruntów i budynków, dane dotyczące właścicieli nieruchomości uwidacznia się na podstawie wpisów dokonanych np. w księgach

wieczystych. Zatem, w ewidencji gruntów i budynków Skarb Państwa może być wykazany jako właściciel określonej nieruchomości, w tym zajętej pod rowy melioracyjne, jeżeli istnieje dokument, z którego to prawo wynika, prawo własności zostało ujawnione w księdze wieczystej lub wynika wprost z aktu normatywnego.

Biorąc to pod uwagę należy stwierdzić, że działka nr [REDAKT] obręb [REDAKT] [REDAKT] posiada uregulowaną w księdze wieczystej nr [REDAKT] sytuację prawną, z której jednoznacznie wynika, że jej właścicielem jest [REDAKT] [REDAKT] [REDAKT] [REDAKT]. Tym samym, to Skarb Państwa reprezentowany przez [REDAKT] [REDAKT] ponosi, w oparciu o przepisy art. 205 nowego Prawa wodnego, odpowiedzialność w zakresie należytego utrzymania rowu melioracyjnego znajdującego się na wskazanej działce.

4. Dodatkowo odpowiadając na wniosek Sądu Rejonowego [REDAKT] [REDAKT] z dnia 15 lipca 2021 r. należy odnieść się także do okoliczności, że Powód upatruje naruszenia swojego prawa własności działki nr [REDAKT] poprzez zalewanie jej wodą z działki [REDAKT] na której dochodzi do piętrzenia wody z uwagi na działalność bobrów.

Uwzględniając poczynione wcześniej uwagi dotyczącego tego, że [REDAKT] jest właścicielem wód w rowie melioracyjnym znajdującym się na nieruchomości Skarbu Państwa, a przez to wody te są wodami publicznymi, to zastosowanie znajduje także art. 227 ust. 1 i ust. 3 pkt 1-8 nowego Prawa wodnego (art. 22 ust. 1 i ust. 1b uchylonego Prawa wodnego). Przepis ten określa katalog wymaganych czynności do utrzymania wód mających na celu zapewnienie działania urządzeń wodnych (rowów melioracyjnych), w szczególności ich odpowiedniego stanu technicznego i funkcjonalnego (art. 227 ust. 2 pkt 5 nowego Prawa wodnego). Jednym z wymienionych w tym przepisie działań jest rozbiórka lub modyfikacja tam bobrowych oraz zasypywanie nor bobrów lub nor innych zwierząt w brzegach śródlądowych wód powierzchniowych (art. 227 ust. 3 pkt 8 nowego Prawa wodnego).

Powołana regulacja musi jednak zostać zastosowana w związku z przepisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2021r, poz.1098 t.j., dalej jako: u.o.p.) oraz wydanego na jej podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 grudnia 2016 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz.U. z 2016 r., poz. 2183 ze zm., dalej jako: rozporządzenia o ochronie gatunkowej). Bóbr europejski jest bowiem gatunkiem objętym ochroną gatunkową częściową.

W konsekwencji zgodnie z art. 52 ust. 1 pkt 8 u.o.p. w stosunku do dziko występujących zwierząt gatunków objętych ochroną gatunkową mogą być wprowadzone zakazy niszczenia, usuwania lub uszkodzenia gniazd, mrowisk, nor, legowisk, **żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień**. Pomimo fakultatywności wprowadzenia tych zakazów na podstawie przepisów ustawy należy przyjąć, że opisany zakaz został wprowadzony na podstawie §6 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia o ochronie gatunkowej. W związku z tym zakazane jest niszczenie, usuwanie lub uszkodzenie żeremi, tam i innych schronisk bobra europejskiego, chyba że zostanie w tym zakresie wydane stosowane zezwolenie.

Ustawa o ochronie przyrody przewiduje bowiem w art. 56 ust. 2 pkt 1 u.o.p., że od wskazanego zakazu można odstąpić poprzez wydanie stosownego zezwolenia, które

wydawane jest na wniosek podmiotu zainteresowanego przez właściwego regionalnego dyrektora ochrony środowiska (art. 56 ust. 6 u.o.p.).

Biorąc powyższe pod uwagę zasadne jest stwierdzenie, że Skarb Państwa reprezentowany przez [REDAKTED], będąc podmiotem odpowiedzialnym za utrzymanie rowu melioracyjnego w należytym stanie, jest także podmiotem uprawnionym do wystąpienia do regionalnego dyrektora ochrony środowiska o wydanie zezwolenia na usuwanie żeremi i tam budowanych przez bobry, w celu zapewnienia odpowiedniego stanu technicznego i funkcjonalnego rowu melioracyjnego.

Uwzględniając powyższe argumenty należy przyjąć, że w zakresie w jakim roszczenie Powoda związane jest wyłącznie z przywróceniem stanu zgodnego z prawem i zaniechaniem naruszeń na działce nr [REDAKTED], organem właściwym do podejmowania czynności procesowych za Skarb Państwa powinien być [REDAKTED].

W przypadku, w którym powód dochodziłby oprócz przywrócenia stanu zgodnego z prawem i zaniechania naruszeń także innych roszczeń, zasadne byłoby rozważenie właściwości również innych organów Skarbu Państwa.

Wobec powyższego rozstrzygnięto jak na wstępie.

PREZES
Prokuratury Generalnej
Rzeczypospolitej Polskiej
Mariusz Hanadyj
Mariusz Hanadyj

Otrzymują:

1. Sąd Rejonowy w [REDAKTED]
2. a/a

Do wiadomości:

1. [REDAKTED]
2. [REDAKTED]
3. [REDAKTED]
4. [REDAKTED]
5. [REDAKTED]
6. [REDAKTED]

REFERENDARZ
M. Pańczyk
Mateusz Pańczyk

DYREKTOR
Departamentu Śledztw i Analiz
Paweł Zbragasek
25 sty 21